

## Nr 424

Av herr Nilsson, Ferdinand, m. fl., om en översyn av det obligatoriska skördeskadeskyddet, m. m.

(Lika lydande med motion nr 469 i Andra kammaren)

Övergången från tillfälliga hjälpaktioner till permanent skördeskadeförsäkring i anslutning till erfarenheterna angående arbetslöshetsförsäkring innebär i realiteten ett nödvändigt komplement till dess avtalsmässiga pris-sättning. Ännu är vi långt ifrån en lösning av problemet i överensstämmelse härmed. Parallellen med arbetslöshetsförsäkringen låter sig dock icke avvisas. Stora skördeskador innebär för brukaren bortfall av inkomsten, men arbetet kvarstår och ökas snarast ofta i samband med att skörden helt eller delvis går till spillo. För jordbrukaren kvarstår därtill det ekonomiska ansvaret, oftast även i samband med korta växelkrediter för drivmedel och utsäde, som skulle ha klarats när skörden kommit.

Det permanenta skördeskadeskydd som beslöts 1961 på grundval av proposition nr 94 innebar ett betydande framsteg. Propositionen angavs vara av försökskaraktär, och bestämmelserna har sedan dess varit föremål för upprepade förbättringar såväl beträffande den tekniska utformningen som i övrigt. Ett betydande framsteg var sålunda att efter upprepade motioner den s. k. anmälningsplikten avskaffades och att alla jordbrukare, som betalade till skyddet också obligatoriskt fick del därav. Ett viktigt komplement, som möjliggjorde denna vidgning av skördeskadeskyddets ram, var att samtidigt statens årliga tillskott till skördeskadefonden 1968 höjdes från 15 till 30 milj. kr. Om så ej hade skett hade på grund av prislejning och de vidtagna förbättringarna jordbrukarnas självrisk ökat från 15,5 till ca 19 procent.

Jordbrukarnas tillskott utgör fortfarande 15 milj. kr., vilket innebär att sålunda för året sammanlagt 45 milj. kr. ställes till förfogande. Värdet av den totala skörden under ett normalår har beräknats till 4 000 milj. kr. Uppenbart är att skaderiskerna ogynnsamt måste bedömas som stora. Enligt statistiska centralbyråns beräkningar har skadorna på 1969 års skörd anslagits till 105 milj. kr. Man är emellertid medveten om att denna beräkning är behäftad med betydande osäkerhet. Sålunda erinras om att beräkningarna bygger på arealuppgifter från ett urval av brukningsenheter (12 500 st.), att uppgifterna om skördar och priser är preliminära, att beräk-

ningsunderlaget inte har kunnat differentieras regionalt samt att arealuppgifterna kan komma att ändras vid de definitiva ersättningsberäkningarna.

Felmarginalen säges sålunda icke kunna anges. Det kan, säges det, icke uteslutas att ersättningarna kommer att överstiga 150 milj. kr.

Skördeskadefondens behållning per 25 november 1969 var 141,1 milj. kr. och beräknas den 15 mars 1970 uppgå till 153 milj. kr. Statens jordbruksnämnd, som icke anser sig kunna utesluta möjligheten av ännu större skördeskadeutbetalningar, hänvisar emellertid till att statistiska centralbyrån finner osannolikt att ersättningarna skulle komma att överstiga fondens behållning plus den garanti av 75 milj. kr. som staten iklätt sig.

Det är beklagligt att myndigheternas beräkningar — daterade så pass långt efter skördeutfallet som den 2 december 1969 — skall behöva vara grundade på så lösa antaganden. Likaså är det att beklaga att utbetalningarna av medlen skall behöva komma så sent som i mars året efter skörden. I fråga om utbetalning av de behovsprövade bidragen — enligt bestämmelserna en procent av utgående ersättningar, dock minst 400 000 kr. — anges dröjsmålet bli än större eller till slutet av juli 1970. Det är bedrövtligt att i dessa datateknikens dagar myndigheterna skall till sitt förfogande ha för uppgiften så illa avvägda resurser. Här är det dock fråga om människor som oförskyllt råkat illa ut.

Att skördeskadefondens resurser är knappa är uppenbart. Även om de räcker till för 1969 vet ju ingen vad som kan erfordras i fråga om årets skörd, då resurserna kanske är helt uttömda.

För den av skadan drabbade är det också en ren ekonomisk förlust att icke kunna få bidragen beskattade samma år som skadan sker. I den mån som bidragen upptas till beskattning följande år med kanske bättre skörd blir beskattningen orättvist hård.

Skördeskadeskyddets tekniska utformning har förbättrats. Fortfarande är det dock så att enskilda jordbrukare som satsat på »fel» grödor eller har sin verksamhet inom »fel» strata kan komma att bli utan bidrag, därför att skörden hos granskarna utfallit bättre. Behovsprövningen är ingen riktigt sympatisk utväg för att rätta till detta och förekommer icke heller inom den till sin uppgift likartade arbetslöshetsförsäkringen. Jämförelser från tidigare år mellan olika län med likartade förhållanden visar emellertid att medan strataindelningen inom ett län fungerat väl har så icke varit fallet i angränsande län, och beträffande de enskilda människor som råkat illa ut är det uppenbart att resurserna för behovsprövade bidrag varit alldeles för små i förhållande till behovet. De som haft att handlägga prövningen av dessa bidrag har vittnat om hur pinsamt det varit att skifta så små belopp mellan i stort sett lika behövande och lämna andra alldeles utan. Enda lättnaden för myndigheterna har varit att många inför insikten om medlens knapphet resignerat och avstått från att ansöka. Uppenbart är att även en fördubbling av den procent som härför avses skulle vara en ganska ringa

gärd av rättvisa mot jordbrukare som betalat lika mycket som andra men på grund av metodens ofullständighet ingenting fått i bidrag. En annan sak är att i den mån som metoden för bidragsberäkningen kan förbättras blir de behovsprövade medlen mindre erforderliga.

På anförda skäl hemställles,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en översyn av det obligatoriska skördeskadestyddet, varvid bör övervägas behovet av ökade resurser och förbättrad teknisk utformning, varjämte bör eftersträvas att ersättningsbeloppen skall kunna utbetalas eller i vart fall beskattas inom samma skatteår som skadan sker; ävensom

att riksdagen måtte besluta att med verkan redan i fråga om skador på 1969 års skörd höja den för behovsprövade bidrag avsedda andelen av skördeskademedlen från en till två procent.

Stockholm den 27 januari 1970

*Ferdinand Nilsson (cp)*

*Ernst W. Olsson (cp)*

*Ivan Svanström (cp)*

*Olle Eriksson (cp)*

*Sven E. Sundin (cp)*

*Nils Nilsson (cp)*

*T. V. Mattsson (cp)*

*Herbert Hermansson (cp)*

*Nils-Eric Gustafsson (cp)*

*Eric Carlsson (cp)*

---